

КЊИГА АПСТРАКАТА

**АСТРОНОМИЈА У СРБИЈИ И СРБИЈА
У МЕЂУНАРОДНОЈ АСТРОНОМСКОЈ УНИЈИ**

Уред. З. Кнежевић и Б. Арбутина

Београд, 2019.

**КЊИГА АПСТРАКАТА – АСТРОНОМИЈА У СРБИЈИ
И СРБИЈА У МЕЂУНАРОДНОЈ АСТРОНОМСКОЈ УНИЈИ**

Издавач:

Универзитет у Београду, Математички факултет

За издавача:

проф. др Зоран Ракић, декан

Уредници:

академик др. Зоран Кнежевић и проф. др Бојан Арбутина

Припрема текста:

Бојан Арбутина

Лектура енглеског:

Драгана Момић

© Математички факултет Универзитета у Београду

ISBN 978-86-7589-133-8

АСТРОНОМИЈА У СРБИЈИ И СРБИЈА У МЕЂУНАРОДНОЈ АСТРОНОМСКОЈ УНИЈИ

Скуп поводом 100 година од оснивања Међународне астрономске уније

Београд, Српска академија наука и уметности, 16. мај 2019.

Организатори:

Математички факултет Универзитета у Београду и
Астрономска опсерваторија у Београду

Научни организациони одбор

Др Зоран Кнежевић (председник, САНУ)

Др Бојан Арбутина (Математички факултет, Београд)

Др Олга Атанацковић (Математички факултет, Београд)

Др Зорица Цветковић (Астрономска опсерваторија, Београд)

Др Душан Онић (Математички факултет, Београд)

Др Раде Павловић (Астрономска опсерваторија, Београд)

Др Милан Стојановић (Астрономска опсерваторија, Београд)

Локални организациони одбор

Др Бојан Арбутина (председник, Математички факултет, Београд)

Др Александра Ћипријановић (Математички факултет, Београд)

Др Душан Онић (Математички факултет, Београд)

Др Милан Стојановић (Астрономска опсерваторија, Београд)

Др Милица Вучетић (Математички факултет, Београд)

Милена Јовановић (Астрономска опсерваторија, Београд)

Владимир Зековић (Математички факултет, Београд)

ПРОГРАМ СКУПА

- 9.30-10.00 Регистрација
10.00-10.10 Свечано отварање

I Србија у Међународној астрономској унији

- Бојан Арбутина**
10.10-10.40 Оснивање Међународне астрономске уније и прикључење Југославије
- Зоран Кнежевић**
10.40-11.10 Југославија и Србија у Међународној астрономској унији после II светског рата
- 11.10-11.40 Кафе-пауза
- Слободан Нинковић**
11.40-12.10 Војислав Мишковић - први југословенски представник у Међународној астрономској унији
- Надежда Пејовић**
12.10-12.40 Милутин Миланковић - први председник Националног комитета за астрономију
- 12.40-14.00 Пауза за ручак

II Астрономија у Србији

- Олга Атанацковић**
14.00-14.20 Образовање у области астрономије у Србији
- Гојко Ђурашевић**
14.20-14.40 Историја Астрономске опсерваторије у Београду – улога и значај Милана Недељковића
- Анђелка Ковачевић**
14.40-15.00 Развој Катедре за астрономију Математичког факултета Универзитета у Београду

- 15.00-15.20 **Милан Димитријевић**
Историјат Друштва астронома Србије
- 15.20-15.50 Кафе-пауза
- 15.50-16.10 **Оливер Винце**
Астрономска станица Видојевица - настанак и перспектива
- 16.10-16.30 **Дејан Урошевић**
Serbian Astronomical Journal - међународни часопис у области астрономије и астрофизике
- 16.30-16.50 **Драгана Илић**
AstroMundus - европски заједнички мастер програм из астрофизике на Универзитету у Београду
- 16.50-17.10 **Тијана Продановић**
Популаризација астрономије у Србији
- 17.10-17.20 Свечано затварање
- 17.20-19.00 Коктел

*I Србија у Међународној астрономској
унији*

Оснивање Међународне астрономске уније и прикључење Југославије

Бојан Арбутина

*Катедра за астрономију, Математички факултет, Универзитет у
Београду, Студентски трг 16, 11000 Београд, Србија*

Е-пошта: arbo@matf.bg.ac.rs

Апстракт. У Бриселу 18-28. јула 1919. земље победнице у I светском рату, укључујући Србију (тада Краљевство Срба, Хрвата и Словенаца), формирале су Међународни савет за научна истраживања, а у оквиру њега (28. јула) формирана је и Међународна астрономска унија (МАУ). Краљевина Југославија је званично приступила Унији на V генералној скупштини у Паризу, 9–17. јула 1935. године. Званични представник Југославије на овој скупштини био је проф. др Војислав Мишковић, члан Српске краљевске академије и директор Астрономске опсерваторије у Београду. Према доступним подацима, 1938. Југославија је имала шест чланова у МАУ, док је председник Националног комитета за астрономију био академик Милутин Миланковић.

Founding of the International Astronomical Union and joining of Yugoslavia

Bojan Arbutina

*Department of Astronomy, Faculty of Mathematics, University of
Belgrade, Studentski trg 16, 11000 Belgrade, Serbia*

E-mail: arbo@matf.bg.ac.rs

Abstract. In Brussels, July 18-28, 1919, winners in World War I, including Serbia (Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes at the time), founded the International Research Council and within it (on July 28) the International Astronomical Union (IAU). The Kingdom of Yugoslavia officially joined the Union at the 5th General Assembly in Paris, July 9-17, 1935. The formal representative of Yugoslavia at this assembly was Prof. Dr Vojislav Mišković, a member of the Serbian Royal Academy and Director of the Astronomical Observatory of Belgrade. According to the information available, in 1938 Yugoslavia had six members in the IAU and the president of the National Committee for Astronomy was academician Milutin Milanković.

Југославија и Србија у Међународној астрономској унији после II светског рата

Зоран Кнежевић

*Српска академија наука и уметности, Кнез Михаилова 35, 11000
Београд, Србија*

Е-пошта: zoran@aob.rs

Апстракт. У кратком прегледу историјата чланства Југославије и Србије у Међународној астрономској унији (МАУ) у периоду после II светског рата биће дати основни подаци о члановима МАУ из наше астрономске заједнице, организацијама које су нас у Унији представљале као Национални чланови, односно Националном комитету за астрономију као телу које остварује комуникацију са Унијом и обавља све редовне и текуће послове у вези са Унијом и нашим чланством у њој.

У наставку излагања биће речи о неким личим сећањима на период оспоравања чланства наше земље у МАУ и борбу за њен повратак у пуноправно чланство која је успешно окончана на XXV Конгресу МАУ у Сиднеју 2003. године.

*Book of abstracts - Astronomy in Serbia and Serbia
in the International Astronomical Union, pp. 5–6 (2019)
Z. Knežević, B. Arbutina, eds.*

Yugoslavia and Serbia in the International Astronomical Union after World War II

Zoran Knežević

*Serbian Academy of Sciences and Arts, Knez Mihailova 35, 11000 Belgrade,
Serbia*

E-mail: zoran@aob.rs

Abstract. In a brief overview of the history of membership of Yugoslavia and Serbia in the International Astronomical Union (IAU), some basic data will be given on individual IAU members coming from our astronomical community, on the organizations which represented the country as the Union's National Member, and on the National Committee for Astronomy which maintains communication with the Union and carries out all regular and current tasks in connection with the Union and our membership in it.

In the following some personal memories will be presented regarding the period of denying the IAU membership to our country and on the struggle for its return into the full IAU membership, successfully completed at the 25th General Assembly of the IAU, held in 2003 in Sydney.

Војислав Мишковић - први југословенски представник у Међународној астрономској унији

Слободан Нинковић

Астрономска опсерваторија, Волгина 7, 11060 Београд, Србија

Е-пошта: sninkovic@aob.rs

Апстракт. Предмет овог прилога је астрономска активност академика Војислава В. Мишковића (1892–1976). После одбране докторске дисертације са астрономском темом у Француској 1924. године, прихватио је позив са Београдског универзитета да преузме управљање Астрономском опсерваторијом у Београду. Док је био на њеном челу, подигнут је садашњи комплекс Астрономске опсерваторије на Звездари. Мишковић је први српски астроном који је постао члан Међународне астрономске уније (1933). На Генералној скупштини Уније у Паризу 1935. године био је званични представник Краљевине Југославије.

Vojislav Mišković – the first Yugoslav representative in the International Astronomical Union

Slobodan Ninković

Astronomical Observatory, Volgina 7, 11060 Belgrade, Serbia

E-mail: sninkovic@aob.rs

Abstract. This lecture will present astronomy-related activities of academician Vojislav V. Mišković (1892–1976). After earning his PhD in astronomy in France in 1924, he accepted the invitation from Belgrade University to take over the management of the Astronomical Observatory of Belgrade. While running the Observatory, he managed to organize the construction of the present-day complex of the Observatory in Zvezdara. Mišković was the first Serbian astronomer to become a member of the International Astronomical Union (1933). At the IAU's General Assembly in Paris (1935), he was the official representative of the Kingdom of Yugoslavia.

Милутин Миланковић - први председник Националног комитета за астрономију

Надежда Пејовић

*Катедра за астрономију, Математички факултет, Универзитет у
Београду, Студентски трг 16, 11000 Београд, Србија*

Е-пошта: nada@matf.bg.ac.rs

Апстракт. У лето 1935, на V конгресу Међународне астрономске уније (МАУ) у Паризу, Краљевина Југославија приступила је овој најважнијој светској научној организацији астронома. Сходно препорукама МАУ, после припремних седница крајем децембра 1935, основан је Национални комитет за астрономију (НКА) Краљевине Југославије. Милутин Миланковић, велики српски астроном и један од најзначајнијих српских научника, био је први председник НКА и то током периода 1936–1939. У овом излагању осврнућемо се на делатност професора Миланковића која је водила развоју астрономије у Србији и повезано са тим његовим активностима у НКА и МАУ. Такође ћемо представити Миланковићев живот и дело кроз приказ њему посвећеног дигиталног легата Математичког факултета доступног на адреси <http://legati.matf.bg.ac.rs/milankovic>.

Milutin Milanković – the first president of the National Committee for Astronomy

Nadežda Pejović

*Department of Astronomy, Faculty of Mathematics, University of
Belgrade, Studentski trg 16, 11000 Belgrade, Serbia*

E-mail: nada@matf.bg.ac.rs

Abstract. The Kingdom of Yugoslavia joined the International Astronomical Union (IAU) in the summer of 1935, at the 5th congress of this most important scientific organization for astronomers worldwide. In line with the IAU's recommendations, and following preparatory meetings, in December 1935 the Kingdom of Yugoslavia established its National Committee for Astronomy (NCA). The first president of the NCA in the period 1936–1939 was Milutin Milanković, a great Serbian astronomer and one of the most significant Serbian scientists ever. This presentation will focus on his activities promoting astronomy in Serbia and his work in the NCA and the IAU. We will also present his life and work through the digital legacy of the Faculty of Mathematics dedicated to Milanković at <http://legati.matf.bg.ac.rs/milankovic>.

II Астрономија у Србији

Образовање у области астрономије у Србији

Олга Атанацковић

*Катедра за астрономију, Математички факултет, Универзитет у
Београду, Студентски трг 16, 11000 Београд, Србија*

Е-пошта: olga@matf.bg.ac.rs

Апстракт. У овом излагању биће дат краћи преглед развоја астрономског образовања у Србији на свим нивоима школовања. Биће дискутован развој основног и средњошколског образовања из астрономије – предмети у оквиру којих се изучава астрономија, коришћени уџбеници, предавања и школе за заинтересоване ученике, семинари за наставнике, улога Истраживачке станице Петница. Такође ће бити дат краћи историјски осврт на универзитетско астрономско образовање у Србији, кроз увид у развој професорског кадра и увођење нових астрономских дисциплина и садржаја у планове и програме студија. Најзад, биће приказан пораст интересовања студената за астрономију и њихови успеси на разним нивоима студија током више од 130 година дуге традиције наставе астрономије код нас.

Astronomical education in Serbia

Olga Atanacković

*Department of Astronomy, Faculty of Mathematics, University of
Belgrade, Studentski trg 16, 11000 Belgrade, Serbia*

E-mail: olga@matf.bg.ac.rs

Abstract. A short review of astronomy education in Serbia at all levels will be given. Primary and secondary school education will be discussed – astronomical topics within various subjects, textbooks, lectures and schools organized for interested young people, seminars for teachers, the role of the Petnica Science Centre. A short historical review of astronomy education at university level in Serbia will be given through insight into the growth of the teaching staff and the introduction of new astronomical disciplines and topics in university curricula. Increasing interest in astronomy among the students and their success achieved at various advanced levels of university education during more than 130 years of astronomical tradition in Serbia are to be considered as well.

*Књига апстраката - Астрономија у Србији и Србија
у Међународној астрономској унији, стр.15–16 (2019)
Уред. З. Кнежевић, Б. Арбутина*

Историја Астрономске опсерваторије у Београду – улога и значај Милана Недељковића

Гојко Ђурашевић

Астрономска опсерваторија, Волгина 7, 11060 Београд, Србија

Е-пошта: [gdjurasevic@aob.rs](mailto:gjurasevic@aob.rs)

Апстракт. Предавање даје краћи преглед историјског развоја Астрономске опсерваторије, са посебним освртом на значај и улогу њеног оснивача професора Милана Г. Недељковића. Осврнућемо се и на садашње стање Опсерваторије и перспективе даљег развоја.

*Book of abstracts - Astronomy in Serbia and Serbia
in the International Astronomical Union, pp. 15–16 (2019)
Z. Knežević, B. Arbutina, eds.*

History of the Astronomical Observatory of Belgrade – the role and importance of Milan Nedeljković

Gojko Đurašević

Astronomical Observatory, Volgina 7, 11060 Belgrade, Serbia

E-mail: gdjurasevic@aob.rs

Abstract. We will give a short overview of the history of the Astronomical Observatory of Belgrade, with special emphasis on the role and importance of its founder – professor Milan G. Nedeljković. We will also touch on the Observatory's current situation and prospects for further development.

Развој Катедре за астрономију Математичког факултета Универзитета у Београду

Анђелка Ковачевић

*Катедра за астрономију, Математички факултет, Универзитет у
Београду, Студентски трг 16, 11000 Београд, Србија*

Е-пошта: andjelka@matf.bg.ac.rs

Апстракт. Елементи астрономије се у Србији изучавају од 1854. године. Од тог времена развој њеног институционалног вида на Универзитету у Београду (УБ) био је веома динамичан. У садашњости Катедра за астрономију је наставно-научна јединица на УБ која носи широк програм из астрономије и астрофизике, који обухвата мешавину посматрачке астрономије у оптичком и радио домену, нумеричких симулација, као и аналитичког теоријског истраживања. Иако се највећи допринос Катедре за астрономију развоју светске науке огледа у раду проф. Милутина Миланковића, овде ћемо направити преглед текућих научних истраживања на Катедри.

Development of the Department of Astronomy at the Faculty of Mathematics, University of Belgrade

Andjelka Kovačević

*Department of Astronomy, Faculty of Mathematics, University of
Belgrade, Studentski trg 16, 11000 Belgrade, Serbia*

E-mail: andjelka@matf.bg.ac.rs

Abstract. Elements of astronomy have been studied in Serbia since 1854. Since that time, the institutional evolution of astronomy teaching at the University of Belgrade has been very dynamic. Currently, the Department of Astronomy is an education-scientific unit at the University of Belgrade, which carries out a wide programme of astronomy and astrophysics, including observational astronomy in optical and radio domains, numerical simulations, as well as analytical theoretical research. Although the largest contribution of the Department of Astronomy to the development of world science is reflected in the work of professor Milutin Milanković, here we will give an overview of the ongoing scientific research at the Department.

Историјат Друштва астронома Србије

Милан Димитријевић

Астрономска опсерваторија, Волгина 7, 11060 Београд, Србија

Е-пошта: mdimitrijevic@aob.rs

Апстракт. Пре него што је настало Друштво астронома Србије астрономи су од оснивања, 4. јануара 1948. године, учествовали у раду Друштва математичара и физичара Србије у оквиру кога су створили астрономску секцију. После раздвајања Друштва математичара, физичара и астронома по струкама на посебна друштва, 1981. године, основано је Друштво астронома Србије. У предавању ће бити речи о настанку астрономске секције у Друштву математичара и физичара и њеном прерастању у Друштво астронома Србије, као и о његовом историјату, развоју и активностима.

*Book of abstracts - Astronomy in Serbia and Serbia
in the International Astronomical Union, pp. 19–20 (2019)
Z. Knežević, B. Arbutina, eds.*

History of the Society of Astronomers of Serbia

Milan Dimitrijević

Astronomical Observatory, Volgina 7, 11060 Belgrade, Serbia

E-mail: mdimitrijevic@aob.rs

Abstract. Before the Society of Astronomers of Serbia (SAS) was founded, astronomers were involved in the work of the Society of Mathematicians and Physicists of Serbia established on January 4, 1948, within which they created an astronomical section. After the Society of Mathematicians and Physicists and Astronomers broke down into separate societies along professional lines, in 1981 the Society of Astronomers of Serbia was founded. The lecture will be about the creation of the astronomical section in the Society of Mathematicians and Physicists and how it evolved into the Society of Astronomers of Serbia, as well as about SAS history, development and activities.

Астрономска станица Видојевица – настанак и перспектива

Оливер Винце

Астрономска опсерваторија, Волгина 7, 11060 Београд, Србија

Е-пошта: ovince@aob.rs

Апстракт. У модерној ери астрономије, коју обележавају моћни инструменти на великим телескопима, мали телескопи и даље играју веома важну улогу у посматрачком делу ове науке. Астрономска станица Видојевица (АСВ) је релативно нова посматрачка станица која удомљава два таква телескопа: 60цм *Cassegrain* и 140цм *Ritchey-Cretien*. У овом излагању биће речи о кратком историјату АСВ, ресурсима којима та станица располаже и посматрачким активностима које се тренутно спроводе. Такође ћемо се осврнути на планове који за циљ имају унапређење посматрачких активности у будућности.

Astronomical Station Vidojevica – establishment and prospects

Oliver Vince

Astronomical Observatory, Volgina 7, 11060 Belgrade, Serbia

E-mail: ovince@aob.rs

Abstract. In the modern era of astronomy, marked by powerful instruments on large telescopes, small telescopes still play a very important role in the observational part of this science. Astronomical station Vidojevica (ASV) is a relatively new observation station that hosts two such telescopes: 60cm Cassegrain and 140cm Ritchey-Chretien telescopes. In this presentation, we will talk about the short history of the ASV, the resources it has and the observational activities currently implemented. We will also look at plans aimed to improve observational activities in the future.

*Књига апстраката - Астрономија у Србији и Србија
у Међународној астрономској унији, стр. 23–24 (2019)
Уред. З. Кнежевић, Б. Арбутина*

***Serbian Astronomical Journal* – међународни часопис у области астрономије и астрофизике**

Дејан Урошевић

*Катедра за астрономију, Математички факултет, Универзитет у
Београду, Студентски трг 16, 11000 Београд, Србија*

Е-пошта: dejanu@matf.bg.ac.rs

Апстракт. У овом предавању биће представљени важни моменти у развоју часописа *Serbian Astronomical Journal (SAJ)* од његовог оснивања до данас. После тога биће упоређен садашњи квалитет *SAJ*-а у односу на остале светски познате часописе у области астрономије и астрофизике. Такође ће бити дато поређење са осталим научним часописима који се објављују у Србији. На крају ће бити представљени неки планови за будућност везани за издавачку политику овог часописа.

*Book of abstracts - Astronomy in Serbia and Serbia
in the International Astronomical Union, pp. 23–24 (2019)
Z. Knežević, B. Arbutina, eds.*

Serbian Astronomical Journal – an international journal in astronomy and astrophysics

Dejan Urošević

*Department of Astronomy, Faculty of Mathematics, University of Belgrade,
Studentski trg 16, 11000 Belgrade, Serbia*

E-mail: dejanu@matf.bg.ac.rs

Abstract. This lecture will shed light on the key milestones in the development of the Serbian Astronomical Journal (SAJ) from its founding to date. After that today's quality of SAJ will be compared to the quality of other world famous astronomical and astrophysical journals, as well as to the quality of other scientific journals published in Serbia. Finally, we will outline future plans regarding the publishing policy of our journal.

*Књига апстраката - Астрономија у Србији и Србија
у Међународној астрономској унији, стр. 25–26 (2019)
Уред. З. Кнежевић, Б. Арбутина*

AstroMundus – европски заједнички мастер програм из астрофизике на Универзитету у Београду

Драгана Илић

Катедра за астрономију, Математички факултет, Универзитет у Београду, Студентски трг 16, 11000 Београд, Србија

Е-пошта: dilic@matf.bg.ac.rs

Апстракт. У овом излагању биће приказан Еразмус Мундус европски заједнички мастер програм из астрофизике – Астромундус, које се у организацији пет водећих европских универзитета, у Инзбруку, Падови, Риму, Гетингену и Београду, успешно реализује у Србији већ 10 година.

*Book of abstracts - Astronomy in Serbia and Serbia
in the International Astronomical Union, pp. 25–26 (2019)
Z. Knežević, B. Arbutina, eds.*

AstroMundus – a European joint masters programme in astrophysics at the University of Belgrade

Dragana Ilić

*Department of Astronomy, Faculty of Mathematics, University of Belgrade,
Studentski trg 16, 11000 Belgrade, Serbia*

E-mail: dilic@matf.bg.ac.rs

Abstract. We will present AstroMundus – an Erasmus Mundus joint masters degree programme in astrophysics, offered by a consortium of five leading European universities in Innsbruck, Rome, Padua, Gottingen and Belgrade, which has been successfully implemented in Serbia for the past ten years.

*Књига апстраката - Астрономија у Србији и Србија
у Међународној астрономској унији, стр. 27–28 (2019)
Уред. З. Кнежевић, Б. Арбутина*

Популаризација астрономије у Србији

Тијана Продановић

*Департман за физику, Природно-математички факултет,
Универзитет у Новом Саду, Трг Доситеја Обрадовића 4, 21000 Нови Сад,
Србија*

Е-пошта: prodanvc@df.uns.ac.rs

Апстракт. У овом предавању биће дат кратак преглед најзначајнијих активности везаних за популаризацију астрономије широм Србије у протеклих неколико деценија с посебним нагласком на тренутну ситуацију и планове поводом јубилеја 100 година Међународне астрономске уније.

*Book of abstracts - Astronomy in Serbia and Serbia
in the International Astronomical Union, pp. 27–28 (2019)
Z. Knežević, B. Arbutina, eds.*

Astronomy outreach in Serbia

Tijana Prodanović

*Department of Physics, Faculty of Sciences, University of Novi Sad, Trg Dositeja
Obradovića 4, 21000 Novi Sad, Serbia*

E-mail: prodanvc@df.uns.ac.rs

Abstract. A short overview of the most relevant efforts in astronomy outreach and promotion in the past few decades will be given. Special attention will be given to current situation and plans related to the 100th anniversary of the International Astronomical Union.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

520/524(091)(048)(0.034.2)

**АСТРОНОМИЈА у Србији и Србија у
Међународној астрономској унији**

[Elektronski izvor] : књига апстраката :
[скуп поводом 100 година од оснивања
Међународне астрономске уније
Београд, Српска академија наука и
уметности, 16. мај 2019.] / уред. З.
[Зоран] Кнежевић и Б. [Бојан] Арбутина ;
[организатори Математички факултет
Универзитета у Београду и Астрономска
опсерваторија у Београду]. - Београд :
Универзитет, Математички факултет,
2019. - 1 електронски оптички диск (CD-
ROM) ; 12 cm

Sistemski zahtevi: Nisu navedeni. - Насл. са
насловне стране документа. - Тираж 50

ISBN 978-86-7589-133-8

а) Астрономија -- Историја -- Апстракти

COBISS.SR-ID 276709132